Projekt systemu płatności bezpośrednich w latach 2015-2020

Warszawa, styczeń 2015 r.

Wstęp

Zaprezentowane przez MRiRW **systemowe rozwiązania w zakresie płatności bezpośrednich**[1] dla Polski na lata 2015-2020 wykorzystują możliwości, jakie dają nowe unijne ramy prawne w zakresie uwzględnienia krajowych celów rozwojowych. Jest to istotne, ponieważ prawie trzy czwarte z 32,09 mld EUR środków unijnych dla Polski w ramach WPR 2014-2020 stanowią środki na płatności bezpośrednie (23,49 mld EUR).

Intencją MRiRW jest jak najlepsze wykorzystanie płatności bezpośrednich do realizacji krajowych celów strategicznych, w tym celów *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020*, przyjętej przez Rząd w kwietniu 2012 r., w szczególności w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego, wzrostu produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, a także ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Proponowane rozwiązania pozwolą skutecznie i efektywnie wykorzystać dostępne środki unijne na rzecz dostarczania konsumentom w Polsce i całej Unii Europejskiej zdrowej i wysokiej jakości żywności w sposób uwzględniający potrzeby restrukturyzacji i modernizacji sektora rolno-żywnościowego, a także wymogi środowiska naturalnego w Polsce. Będzie to możliwe poprzez **szczególne wsparcie aktywnych, małych i średnich gospodarstw rolnych**, które mają realne szanse na rozwój w warunkach globalizacji rynków i zmian oczekiwań konsumentów.

Celowi temu służyć będzie **przesunięcie 25% koperty II filaru** na lata 2015-2020, tj. 2,34 mld EUR, zwiększające pierwotną pulę środków na płatności bezpośrednie do 23,49 mld EUR. Środki finansowe uzyskane w wyniku tego przesunięcia będą w większości (około 73%) przeznaczone na finansowanie **dodatkowej płatności dla małych i średnich gospodarstw** (płatność do „pierwszych hektarów" z przedziału od 3.01 do 30 ha w każdym gospodarstwie). Podobny, prorozwojowy efekt będzie miała zaplanowana **płatność dla młodych rolników,** na którą planuje się przeznaczyć do 2% rocznej koperty krajowej.

Polska w pełni wykorzysta także możliwość przeznaczenia 15% koperty krajowej na **płatności związane z produkcją**. Prawie dwie trzecie z tej kwoty będzie skierowane na wsparcie w sektorze bydła, krów, owiec i kóz, a pozostałe środki – na wsparcie upraw roślin wysokobiałkowych, owoców miękkich, pomidorów, ziemniaków skrobiowych, chmielu, konopi włóknistych, lnu i buraków cukrowych. Dzięki tej formie płatności proces restrukturyzacji tych sektorów będzie przebiegał w bardziej zrównoważony sposób, pełniej wykorzystane będą zasoby pracy i ziemi oraz zachowana zostanie różnorodność rolnictwa we wszystkich regionach kraju.

Nowym elementem systemu, obowiązkowym w całej UE, na który przeznaczone zostanie 30% środków, będzie **płatność „zielona"**, uzależniona od spełnienia wymagań w zakresie dywersyfikacji upraw, utrzymania trwałych użytków zielonych oraz przeznaczenia części powierzchni na cele proekologiczne. Przyjęte rozwiązania krajowe w tym zakresie pozwolą rolnikom na zaliczenie do obszarów proekologicznych większości elementów przewidzianych w rozporządzeniu UE, co zminimalizuje ryzyko dodatkowych obciążeń dla gospodarstw.

[1] **Kształt przedstawionego w niniejszym opracowaniu systemu wsparcia bezpośredniego ma charakter projektu i odzwierciedla decyzje notyfikowane Komisji Europejskiej w lipcu 2014 r. oraz zmiany wprowadzone po zgłoszonych przez KE uwagach.**

Preferencje dla małych i średnich gospodarstw rolnych, zarówno w płatności dodatkowej jak i płatności związanej z produkcją, w powiązaniu z planowanymi działaniami PROW 2014-2020 (m. in. „Modernizacja gospodarstw rolnych", „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych", „Premia dla młodych rolników") pozwolą zachować ich różnorodność i wielofunkcyjność oraz ułatwią dywersyfikację przychodów, w tym poprzez sprzedaż bezpośrednią.

Nowy system płatności bezpośrednich będzie **komplementarny z pozostałymi formami unijnego wsparcia** rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym z:

- działaniami restrukturyzacyjnymi w PROW 2014-2020, m. in. wsparciem rolników przekazujących małe gospodarstwa, wsparciem dla młodych rolników i na rzecz restrukturyzacji;

- działaniami rolno-środowiskowymi nowego PROW 2014-2020 (ich komplementarność z wymogami zazielenienia) oraz wsparciem do ONW;

- zmianami w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych, ze szczególnym wsparciem tworzenia organizacji producentów rolnych i ich zrzeszeń, mającym na celu wzmacnianie pozycji rolników w łańcuchu marketingowym oraz rozbudowanie instrumentów zarządzania rynkami w sytuacjach kryzysowych;

- planowanym w programach operacyjnych Polityki Spójności wsparciem reorientacji zawodowej rolników i członków ich rodzin.

MRiRW wybrało rozwiązania możliwie proste i oparte o obiektywne i weryfikowalne procedury. Jest to ważne nie tylko z punktu widzenia beneficjentów, ale także kosztów administracyjnych. Między innymi zaproponowano, aby rolnicy uzyskujący w ramach płatności bezpośrednich do 1 250 EUR byli objęci **systemem dla małych gospodarstw**, zwalniającym z dodatkowych kontroli w zakresie zazielenienia i wzajemnej zgodności.

Wstępna propozycja MRiRW została w lipcu br. poddana szerokim konsultacjom społecznym, a propozycje przesłane przez 141 ich uczestników zostały wzięte pod uwagę w opracowaniu ostatecznej propozycji rozwiązań. 31 lipca 2014 r. Polska notyfikowała Komisji Europejskiej główne założenia dotyczące sposobu wdrożenia w latach 2015-2020 zreformowanego systemu wsparcia bezpośredniego.

PROPONOWANY SYSTEM PŁATNOŚCI

Podstawowe elementy nowego systemu

W ramach nowego systemu na kwotę wsparcia w poszczególnych gospodarstwach będą składały się następujące rodzaje płatności:

1) jednolita płatność obszarowa,
2) płatność za zazielenienie,
3) płatność dla młodych rolników,
4) płatność dodatkowa,
5) płatności związane z produkcją,
6) przejściowe wsparcie krajowe.

Gospodarstwa będą mogły korzystać z uproszczonego **systemu dla małych gospodarstw**. W przypadku uczestnictwa gospodarstwa w tym systemie, wsparcie dla małych gospodarstw zastąpi wszystkie rodzaje wsparcia realizowane w ramach systemu płatności bezpośrednich (poza przejściowym wsparciem krajowym).

Na obecnym etapie nie jest możliwe precyzyjne określenie ostatecznych stawek płatności, ponieważ będą one wynikiem podzielenia ustalonej koperty krajowej przez kwalifikującą się w danym roku do danego rodzaju płatności liczbę hektarów albo zwierząt – w załączniku 1. podano **stawki szacunkowe**.

W ramach nowego systemu będzie stosowana tzw. **degresywność**, polegająca na **redukcji płatności o 100% nadwyżki kwoty jednolitej płatności obszarowej ponad 150 tys. EUR**. Zgodnie z przepisami unijnymi, kwota uzyskana w wyniku stosowania tego mechanizmu zasili budżet PROW.

Rolnicy będą mogli składać wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich za dany rok, tak jak dotychczas, w terminie od dnia 15 marca do dnia 15 maja.

Warunki kwalifikowalności

Płatności będą przyznawane wyłącznie rolnikom, w przypadku których łączna powierzchnia kwalifikująca się do płatności wynosi **przynajmniej 1 ha**. Wyjątek od tej zasady będzie miał zastosowanie wobec rolników, którzy nie posiadają użytków rolnych albo posiadają użytki o powierzchni mniejszej niż 1 ha, jednakże posiadają zwierzęta kwalifikujące się do płatności związanych z produkcją (bydło, krowy, owce lub kozy) i złożyli wniosek o te płatności. Będą oni mogli otrzymać płatności bezpośrednie, o ile łączna kwota płatności, która ma zostać im przyznana, wynosi przynajmniej **200 EUR**.

Pomoc będzie kierowana wyłącznie do tzw. **rolników aktywnych zawodowo**. W przypadku osób fizycznych lub prawnych, których roczna kwota płatności przekracza **5 000 EUR,** płatności nie będą przyznawane, jeśli administrują one portami lotniczymi, wodociągami, trwałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi, jak również świadczą usługi przewozu kolejowego lub usługi w zakresie obrotu nieruchomościami, chyba że udokumentują, że:

- roczna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 5% całości przychodów uzyskanych przez nie z działalności pozarolniczej,
- ich działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego, tzn. łączne przychody z działalności rolniczej stanowią w ich przypadku co najmniej 1/3 wszystkich przychodów, lub
- ich główną działalność gospodarczą lub przedmiot działalności stanowi wykonywanie działalności rolniczej.

Dowody potwierdzające wielkość przychodów - planuje się, że weryfikacja tego warunku odbywać się będzie w szczególności na podstawie:

- zaświadczenia o przychodach z działalności pozarolniczej wydanego przez właściwego naczelnika urzędu skarbowego,
- informacji na temat wysokości wsparcia unijnego w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz wszelkiej pomocy krajowej przyznanej w odniesieniu do działalności rolniczej, będącej w posiadaniu Agencji, a w przypadku gdy Agencja nie jest w posiadaniu takiej informacji – na podstawie zaświadczenia wydanego przez organ właściwy do przyznania danego wsparcia,
- dokumentów potwierdzających sprzedaż produktów rolnych (tj. faktury, rachunki, księgi przychodów i rozchodów) dostarczonych przez rolnika.

Weryfikacja przypadków, w których działalność rolnicza stanowi główną działalność gospodarczą będzie następować na podstawie rejestrów przedsiębiorstw prowadzonych przez instytucje państwowe. Podstawowym rejestrem będzie Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej - REGON prowadzony przez Główny Urząd Statystyczny. Pomocniczo mogą być stosowane: (1) Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej - CEIDG prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki oraz (2) Krajowy Rejestr Sądowy - KRS prowadzony przez sądy rejonowe i Ministerstwo Sprawiedliwości. Z uwagi iż niektóre dane z ww. rejestrów znajdują się w Zintegrowanym Systemie Zarządzania i Kontroli, system ten również będzie wykorzystywany, jako narzędzie pomocnicze.

W nowym systemie będą obowiązywały (tak jak obecnie) **normy i wymogi wzajemnej zgodności**. Ulegną one niewielkim zmianom.

Zgodnie z przepisami unijnymi, wnioskodawcom nie przyznaje się jakichkolwiek korzyści wynikających z sektorowego prawodawstwa rolnego, w tym płatności bezpośrednich, jeżeli warunki wymagane do uzyskania takich korzyści zostały sztucznie stworzone, w sprzeczności z celami tego prawodawstwa (np. nastąpił podział gospodarstwa w celu ominięcia limitów wsparcia).

1. Jednolita płatność obszarowa

W Polsce nadal będzie stosowany **uproszczony system płatności bezpośrednich, tj. jednolita płatność obszarowa**.

Warunki przyznawania jednolitej płatności obszarowej od 2015 r. będą zbliżone do dotychczasowych. Zakłada się, że na płatność tę przeznaczone zostanie ok. **45,7% koperty krajowej** (tj. ogółu środków unijnych przeznaczonych na płatności bezpośrednie w Polsce), czyli **ponad 1,5 mld EUR rocznie**. Szacowana stawka jednolitej płatności obszarowej wynosi **ok. 110 EUR/ha**.

2. Płatność za zazielenienie *(greening)*

Płatność z tytułu *praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska*, czyli **zazielenienie**, to obowiązkowy komponent nowego systemu płatności bezpośrednich. Na jej finansowanie przeznaczone jest 30% krajowej koperty finansowej, tj. ok. 1 mld EUR rocznie (szacowana stawka płatności za zazielenienie wyniesie ok. 74 EUR/ha.).

Zazielenienie będzie realizowane przez:

- **dywersyfikację upraw**,
- **utrzymanie trwałych użytków zielonych** (TUZ),
- **utrzymanie obszarów proekologicznych** (EFA[2]),

  Ponadto, możliwa będzie realizacja dywersyfikacji upraw poprzez praktyki równoważne w ramach działania rolnośrodowiskowo – klimatycznego PROW 2014 – 2020, poprzez Pakiet *Rolnictwo zrównoważone.*

Wszyscy rolnicy uprawnieni do jednolitej płatności obszarowej zobowiązani będą do realizacji zazielenienia. W zależności od ilości posiadanych w gospodarstwie gruntów

[2] EFA – *ang. ecological focus area.*

ornych oraz udziału trwałych użytków zielonych, rolnicy będą zobowiązani do przestrzegania jednej, dwóch lub trzech praktyk zazielenienia.

Przepisy unijne przewidują szereg **wykluczeń z obowiązku ich spełniania**, m.in. gospodarstwa, w których ponad 75% użytków rolnych to trwałe użytki zielone lub gospodarstwa o wysokim (ponad 75%) udziale gruntów ornych wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych albo ugorowanych, z uwagi na korzystne oddziaływanie na środowisko, będą zwolnione z obowiązku realizacji dywersyfikacji upraw lub utrzymywania obszarów proekologicznych.[3]

Gospodarstwa uczestniczące w **systemie dla małych gospodarstw rolnych,** pomimo że są „zwolnione" z realizacji zazielenienia, będą uprawnione do otrzymania tej płatności.

Płatność za zazielenienie w sposób automatyczny będą otrzymywać rolnicy prowadzący produkcję rolniczą zgodnie z zasadami **rolnictwa ekologicznego**[4] – przepis ten ma zastosowanie jedynie do tej części obszaru gospodarstwa rolnego, która jest wykorzystywana do produkcji ekologicznej zgodnie z art. 11 rozporządzenia (WE) nr 834/2007.

W przypadku nieprzestrzegania praktyk zazielenienia na rolników nakładane będą kary administracyjne polegające na zmniejszeniu kwoty otrzymanych w danym roku płatności bezpośrednich[5]. Przez dwa pierwsze lata wdrażania zazielenienia (2015 i 2016) kary te nie będą wykraczać poza kwotę otrzymanej płatności za zazielenienie i, w zależności od stopnia stwierdzonej niezgodności, obejmować będą część lub całość płatności za zazielenienie. Natomiast w kolejnych latach kary będą mogły nawet przewyższać otrzymaną kwotę zazielenienia (w 2017 r. o maksymalnie 20%, a od 2018 r. o maksymalnie 25%), co oznacza, że w niektórych przypadkach, kara za nieprzestrzeganie praktyk zazielenienia spowoduje także częściowe zmniejszenie innych płatności.

Poniżej przedstawiono szczegóły wdrażania trzech ww. wymogów zazielenienia.

DYWERSYFIKACJA UPRAW

Dywersyfikacja będzie dotyczyć gospodarstw rolnych o powierzchni od 10 ha gruntów ornych. Gospodarstwa, w których występuje:

a) od **10** do **30 ha gruntów ornych** – zobowiązane będą do prowadzenia co najmniej **2 różnych upraw** na gruntach ornych, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż **75% gruntów ornych**;

b) powyżej **30 ha gruntów ornych** – zobowiązane będą do prowadzenia co najmniej **3 różnych upraw** na gruntach ornych, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż **75% gruntów ornych**, a dwie uprawy łącznie nie mogą zajmować więcej niż **95% gruntów ornych**.

Za odrębną uprawę uznawany będzie:

- rodzaj w klasyfikacji botanicznej upraw,
- gatunek z rodzin kapustowatych (*Brassicaceae*), psiankowatych (*Solanaceae*) i dyniowatych (*Cucurbitaceae*),
- **forma ozima i jara tego samego rodzaju**,

[3] Patrz – odstępstwa w zakresie dywersyfikacji upraw - art. 44 ust. 3 rozporządzenia nr 1307/2013 lub utrzymania obszarów proekologicznych - art. 46 ust. 4 rozporządzenia nr 1307/2013.
[4] Spełniający wymogi określone w art. 29 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 834/2007.
[5] Zgodnie z art. 77 ust. 6 rozporządzenia nr 1306/2013.

- grunt ugorowany,
- trawa lub inne pastewne rośliny zielne.

W okresie **od 15 maja do 15 lipca** organ kontrolny będzie sprawdzał realizację dywersyfikacji upraw, tzn. czy w tym okresie rośliny są uprawiane i zajmują określony odsetek powierzchni gruntów ornych. Kontrola w tym zakresie będzie możliwa zarówno na podstawie obecności uprawy, jak i na podstawie jej pozostałości znajdujących się na polu po zbiorze.

W celu obliczenia udziału upraw rolnik może zadeklarować daną działkę **tylko raz w danym roku składania wniosków**.

UTRZYMANIE TRWAŁYCH UŻYTKÓW ZIELONYCH (TUZ)

W celu ochrony trwałych użytków zielonych, które w dużym stopniu przyczyniają się do zachowania różnorodności biologicznej, a w szczególności odgrywają ważną rolę w pochłanianiu dwutlenku węgla i ochronie gleby, wprowadzono obowiązki dotyczące utrzymania trwałych użytków zielonych.

1) W ramach tych wymogów **na obszarach Natura 2000** będzie obowiązywał **zakaz przekształcania lub zaorywania** wyznaczonych **cennych przyrodniczo trwałych użytków zielonych**, w tym obejmujących gleby torfowe i podmokłe, które wymagają ścisłej ochrony w celu osiągnięcia celów dyrektywy ptasiej (2009/147/WE) i siedliskowej (92/ 43/EWG).

   Każdy rolnik, który będzie posiadał cenny przyrodniczo TUZ, zostanie o tym indywidualnie poinformowany w karcie informacyjnej dołączanej do wstępnie wypełnionego wniosku o płatność w 2015 r.

   W przypadku, gdy rolnik zaorze lub przekształci TUZ-y cenne przyrodniczo, oprócz sankcji w postaci zmniejszenia płatności, **będzie miał obowiązek ponownego przekształcenia** tego obszaru w trwały użytek zielony.

2) Ponadto, w celu zapobieżenia masowemu przekształcaniu TUZ na grunty orne **w kraju** zostanie wprowadzony obowiązek utrzymania udziału TUZ w powierzchni gruntów rolnych w skali całego kraju, przy czym **nie może on zmniejszyć się o więcej niż 5% w stosunku do poziomu referencyjnego** z 2015 r.[6]. Jest to analogiczny mechanizm do obecnie funkcjonującego w ramach zasady wzajemnej zgodności.

   W przypadku zmniejszenia wskaźnika TUZ **o więcej niż 5% w skali kraju**, konieczne będzie wdrożenie działań naprawczych polegających na zobowiązaniu rolników, którzy przekształcili trwałe użytki zielone, do przywrócenia określonej powierzchni gruntu w TUZ lub odtworzenia takiej samej powierzchni TUZ na innym gruncie.

UTRZYMANIE OBSZARÓW PROEKOLOGICZNYCH (EFA)

Utrzymanie obszarów proekologicznych będzie dotyczyło gospodarstw o powierzchni **powyżej 15 ha gruntów ornych**, które będą zobowiązane, aby posiadać obszary proekologiczne EFA na powierzchni co najmniej **5%**[7] gruntów ornych.

[6] Poziom referencyjny będzie obliczany jako relacja powierzchni TUZ (zadeklarowanych w 2012 r. oraz nowych TUZ, nieuwzględnionych w 2012 r., które zostaną zadeklarowane w 2015 r.), do całkowitej powierzchni użytków rolnych zadeklarowanych w 2015 r.

[7] Odsetek ten, po przedstawieniu przez Komisję Europejską raportu oceniającego wdrażanie tej praktyki po 2017 r., może zostać podwyższony do 7%.

LISTA OBSZARÓW PROEKOLOGICZNYCH

Do obszarów proekologicznych rolnicy będą mogli zaliczyć następujące elementy:

1) **grunty ugorowane** – na których w okresie **od 1 stycznia do 31 lipca** w danym roku nie jest prowadzona produkcja rolna (po upływie tego terminu rolnik będzie mógł przywrócić grunty do produkcji);

2) **elementy krajobrazu**, które są w posiadaniu rolnika:

   A. Chronione w ramach norm Dobrej Kultury Rolnej (DKR):

   a) **drzewa** będące pomnikami przyrody;

   b) **oczka wodne** o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m²;

   c) **rowy**, których szerokość nie przekracza 2 m;

   B. Pozostałe elementy spełniające następujące kryteria:

   a) **żywopłoty lub pasy zadrzewione** – o maksymalnej szerokości do 10 m;

   b) **drzewa wolnostojące** – o średnicy korony wynoszącej przynajmniej 4 m;

   c) **zadrzewienia liniowe** – obejmujące drzewa o średnicy korony wynoszącej przynajmniej 4 m; odległość między koronami drzew nie powinna przekraczać 5 m;

   d) **zadrzewienia grupowe**, których korony zachodzą na siebie **oraz zagajniki śródpolne** – o maksymalnej powierzchni do 0,3 ha;

   e) **miedze śródpolne** – o szerokości od 1 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna;

   f) **oczka wodne** – o maksymalnej powierzchni do 0,1 ha, z wyłączeniem zbiorników zawierających elementy betonowe lub plastik, obejmujące <u>strefy z roślinnością nadbrzeżną</u> o szerokości do 10 m występującą wzdłuż wody;

   g) **rowy** – o maksymalnej szerokości do 6 m, włączając otwarte cieki wodne służące do nawadniania i odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu;

3) **strefy buforowe**, w tym strefy buforowe na trwałych użytkach zielonych, pod warunkiem, że różnią się one od przylegającej kwalifikującej się powierzchni użytków rolnych - o szerokości ustanowionej:

   – w ramach norm DKR (5 m, 10 m lub 20 m) oraz

   – inne strefy buforowe o szerokości nie mniejszej niż 1 m.

   Strefy buforowe mogą obejmować również <u>pasy z roślinnością nadbrzeżną</u> o szerokości do 10 m, występującą wzdłuż cieku wodnego.

   Na strefach buforowych nie może być prowadzona produkcja rolna, niemniej jednak wypas lub koszenie na tych obszarach będzie możliwe.

4) **pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu** – o szerokości od 1 m do 10 m. Na pasach tych dopuszcza się prowadzenie produkcji, jednak w takim przypadku obowiązkowe będzie stosowania współczynnika ważenia – 0,3 *(patrz - współczynniki przekształcenia (konwersji) i ważenia)*. W przypadku, jeśli produkcja nie będzie prowadzona – dopuszcza się wypas lub koszenie na paszę, pod warunkiem, że pasy te można odróżnić od przyległych gruntów rolnych;

5) **zagajniki o krótkiej rotacji**, na których obowiązuje **zakaz stosowania środków ochrony roślin** i **możliwe jest stosowanie nawożenia mineralnego w następujących limitach**:

   a) w pierwszym roku funkcjonowania plantacji – dawki nawozów mineralnych nie powinny przekraczać 20 kg/ha N, 20 kg/ha P_20_5, i 40 kg/ha K_2O oraz

   b) w roku następującym po zbiorze roślin – dawki nawozów mineralnych nie powinny przekraczać 80 kg/ha N, 30 kg/ha P_20_5, i 80 kg/ha K_2O;

   Do zagajników traktowanych jako EFA zaliczane będą gatunki z rodzaju wierzba, brzoza oraz topola czarna i jej krzyżówki. W przypadku zagajników, powierzchnia zaliczana do obszaru EFA będzie stanowić jedynie 30% powierzchni rzeczywistej *(patrz - współczynniki ważenia i konwersji).*

6) **obszary zalesione** po 2008 r. w ramach PROW 2007 – 2013 (zalesienia na gruntach rolnych) i PROW 2014 – 2020, które kwalifikowały się do jednolitej płatności obszarowej w 2008 r.;

7) **międzyplony lub pokrywa zielona** – w postaci wsiewek traw w uprawę główną lub mieszanek, utworzonych z **co najmniej 2 gatunków**, z następujących grup roślin uprawnych: zbóż, oleistych, pastewnych, bobowatych drobnonasiennych, bobowatych grubonasiennych oraz roślin miododajnych. Powierzchnia zaliczana do obszaru EFA będzie stanowić jedynie 30% powierzchni rzeczywistej *(patrz - współczynniki przekształcenia i ważenia).*

WAŻNE !

Mieszanki złożone z samych gatunków zbóż nie będą uznawane za obszar proekologiczny.

Udział głównego składnika w mieszance, liczony na powierzchni pola lub w mieszance siewnej, nie może przekraczać 80%.

Międzyplony i pokrywa zielona nie obejmują roślin ozimych zwykle wysiewanych jesienią do zbioru lub do wypasu.

8) **uprawy wiążące azot** (czyli rośliny bobowate) – mające na celu poprawę różnorodności biologicznej[8]. Powierzchnia zaliczana do obszaru EFA będzie stanowić jedynie 70% powierzchni rzeczywistej *(patrz - współczynniki ważenia i konwersji).*

WAŻNE !

- Uprawy wiążące azot (bobowate) oraz ugory mogą być j**ednocześnie zaliczone jako uprawa** w ramach dywersyfikacji oraz jako obszar proekologiczny (EFA).
- Rolnik może zgłosić ten sam element jako obszar proekologiczny **tylko raz w danym roku** składania wniosków.

[8] Gatunki roślin bobowatych, których uprawa będzie uznana za obszar EFA zostaną określone w rozporządzeniu.

PAMIĘTAJ !

- Obszary proekologiczne **co do zasady powinny znajdować się na gruntach ornych danego gospodarstwa rolnego**, z wyjątkiem:
  - zagajników o krótkiej rotacji,
  - obszarów zalesionych.
- W przypadku elementów krajobrazu i stref buforowych, obszary proekologiczne mogą również **przylegać** do gruntów ornych gospodarstwa.

WSPÓŁCZYNNIKI PRZEKSZTAŁCENIA (KONWERSJI) I WAŻENIA

W celu uwzględnienia większego oddziaływania środowiskowego poszczególnych obszarów proekologicznych, do wszystkich obszarów EFA będą stosowane tzw. **współczynniki przekształcenia (konwersji) i współczynniki ważenia** (załącznik 3). Współczynniki te służą do przeliczenia rzeczywistej powierzchni elementów o charakterze liniowym i punktowym uznawanych za obszary proekologiczne na powierzchnię przeliczeniową, większą lub mniejszą od rzeczywistej.

Przykład

- 1 drzewo wolnostojące (średnica korony powyżej 4 m) po przemnożeniu przez współczynnik konwersji (20) i współczynnik ważenia (1,5) da w sumie 30 m^2 obszaru EFA.

  1 drzewo x 20 x 1,5 = 30 m^2 OBSZARU EFA

- Oczko wodne (o powierzchni 1000 m^2) po przemnożeniu przez współczynnik ważenia (1,5) da w sumie 1500 m^2 obszaru EFA.

  1000 m^2 (pow. oczka wodnego) x 1,5 = 1500 m^2 OBSZARU EFA

MOŻLIWOŚĆ WSPÓLNEJ REALIZACJI PRAKTYKI EFA

W sytuacji dużego zróżnicowania wielkości obszarów proekologicznych pomiędzy sąsiadującymi gospodarstwami mogą one skorzystać z możliwości wspólnej realizacji tego wymogu. W takim przypadku muszą być spełnione następujące warunki:

- we wspólnej realizacji praktyki EFA **może uczestniczyć do 10-ciu rolników**;
- gospodarstwa muszą **znajdować się w bliskiej odległości** - 80% powierzchni każdego z gospodarstw powinno znajdować się w promieniu maksymalnie 15 km, tj. w okręgu o średnicy 30 km;
- wspólnie rozliczane mogą być jedynie **przylegające obszary proekologiczne** (nie jest określona minimalna wielkość punktu stycznego);
- każdy z rolników **zapewnia,** aby **przynajmniej połowa** (50%) **obszarów,** które powinien przeznaczyć na obszary EFA (czyli powierzchnia odpowiadająca 2,5% jego gruntu ornego) była położona **na terenie jego gospodarstwa rolnego**. Pozostała część może być realizowana poprzez „wspólny obszar proekologiczny”;

- obszary EFA objęte wspólnym wdrożeniem mogą stanowić **jeden lub kilka obszarów** i znajdować się **na gruncie jednego lub więcej rolników**, tzn. nie wszyscy rolnicy biorący udział we wspólnej realizacji praktyki EFA muszą uczestniczyć w tworzeniu wspólnego obszaru proekologicznego;
- rolnicy są zobowiązani zawrzeć **pisemną umowę** w odniesieniu do: (i) szczegółów finansowych porozumienia oraz (ii) sankcji w przypadku stwierdzenia niezgodności na wspólnym obszarze EFA.

3. Płatność dla młodych rolników

Celem tej płatności jest ułatwianie rozpoczęcia działalności rolniczej przez młodych (**do 40 roku życia**) rolników i dostosowań strukturalnych ich gospodarstw rolnych po jej rozpoczęciu (**nie dłużej niż 5 lat, licząc od dnia założenia gospodarstwa**).

Płatność dla młodych rolników będzie miała postać płatności powierzchniowej, a jej stawka wyniesie **25% średniej krajowej płatności na hektar**, czyli – według szacunków – **ok. 62 EUR/ha**. Płatność będzie przyznawana do powierzchni **nie większej niż 50 ha**.

4. Płatność dodatkowa

Przepisy unijne dają możliwość stosowania dodatkowego wsparcia do hektarów wchodzących w skład gospodarstwa i zawierających się w przedziale do 30-stego hektara.[9] Płatność dodatkowa w Polsce będzie przysługiwała wszystkim rolnikom do gruntów mieszczących się w przedziale **od 3,01 ha do 30,00 ha**. Wsparcie w ramach płatności dodatkowej będzie zatem ukierunkowane na grupę gospodarstw małych i średnich. Pozwoli to na skuteczniejsze wspieranie dochodów tych gospodarstw, które nie osiągają takich korzyści wynikających ze skali produkcji, jak gospodarstwa największe, niemniej jednak mają szanse na trwały rozwój.

Na płatność dodatkową przeznaczone zostanie **8,3% krajowej koperty finansowej** (**ok. 280 mln EUR rocznie**). Szacunkowo, stawka tej płatności wyniesie **ok. 41 EUR/ha**.

5. Płatności związane z produkcją

Celem płatności związanych z produkcją jest wsparcie sektorów, które mają szczególne znaczenie gospodarcze, środowiskowe lub społeczne i które znajdują się w trudnej sytuacji. Przeprowadzone diagnozy wykazały, że w warunkach Polski sytuacja taka dotyczy sektorów: **bydła, krów, owiec, kóz, owoców miękkich (truskawki i maliny), chmielu, roślin wysokobiałkowych, buraków cukrowych, ziemniaków skrobiowych, pomidorów, lnu i konopi włóknistych**.

Na płatności związane z produkcją, we wszystkich sektorach łącznie, zostanie przeznaczone **15% koperty krajowej** (maksymalny odsetek dopuszczony przepisami unijnymi), tj. **ponad 500 mln EUR rocznie**.

Zgodnie z przepisami UE płatność ta ma stanowić jedynie zachętę do utrzymania aktualnych poziomów produkcji w sektorach.

[9] W przypadku gdy średnia powierzchnia gospodarstwa w danym państwie członkowskim jest większa niż 30 ha, granicę tego przedziału wyznacza średnia powierzchnia gospodarstwa w danym państwie.

Płatność do bydła

Płatność do bydła będzie przysługiwała rolnikom posiadającym **co najmniej 3 sztuki** młodego bydła **w wieku do 24 miesięcy**, do wszystkich zwierząt **od 1-szej do 30-tej sztuki**. Wsparcie będzie przysługiwać maksymalnie 2 razy w ciągu życia zwierzęcia. Płatnością będzie objęte **bydło, niezależnie od płci,** spełniające wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wprowadzony zostanie okres przetrzymywania, który będzie rozpoczynał się w dniu złożenia wniosku i trwał do 30 czerwca roku złożenia wniosku, nie krócej jednak niż do dnia, w którym zwierzę osiągnie wiek 6 miesięcy.

Wiek zwierząt określany będzie na dzień 15 maja roku złożenia wniosku.

Płatność do krów

Płatność do krów będzie przysługiwała rolnikom posiadającym **co najmniej 3 krowy w wieku od 24 miesięcy, do krów od 1-szej do 30- tej sztuki**. Płatnością będą objęte **krowy** spełniające wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wprowadzony zostanie okres przetrzymywania, który będzie rozpoczynał się w dniu złożenia wniosku i trwał do 30 czerwca roku złożenia wniosku.

Wiek zwierząt określany będzie na dzień 15 maja roku złożenia wniosku.

Płatność do owiec

Płatność do owiec będzie przysługiwała rolnikom posiadającym **co najmniej 10 sztuk** maciorek owczych **w wieku co najmniej 12 miesięcy**, do wszystkich sztuk tych zwierząt w gospodarstwie. Płatnością będą objęte maciorki owcze, spełniające wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Rolnik będzie zobowiązany do posiadania zwierząt w dniu złożenia wniosku o przyznanie płatności oraz w okresie przetrzymywania trwającym od 1 października do dnia 31 października roku, w którym został złożony ten wniosek.

Wiek zwierząt określany będzie na dzień 15 maja roku złożenia wniosku.

Płatność do kóz

Płatność do kóz będzie przysługiwała rolnikom posiadającym **co najmniej 5 sztuk** samic kozy, do wszystkich sztuk w gospodarstwie. Płatnością będą objęte **samice kozy w wieku co najmniej 12 miesięcy**, spełniające wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wprowadzony zostanie okres przetrzymywania, który będzie rozpoczynał się w dniu złożenia wniosku i trwał do 30 czerwca roku złożenia wniosku.

Wiek zwierząt określany będzie na dzień 15 maja roku złożenia wniosku.

Płatność do owoców miękkich

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy truskawek lub malin**. Nie będzie wymagana umowa kontraktacji, co pozwoli na objęcie płatnością nie tylko powierzchni upraw owoców kierowanych do przetwórstwa, lecz również wysokiej jakości owoców konsumpcyjnych, w tym owoców przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej.

Płatność do roślin wysokobiałkowych

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy roślin wysokobiałkowych w plonie głównym**, **nie większej niż 75 ha**.

Gatunki roślin uprawnionych do wsparcia to: bób, seradela uprawna, bobik, wyka siewna, ciecierzyca, koniczyna czerwona, fasola zwykła, koniczyna biała, fasola wielokwiatowa, koniczyna białoróżowa, groch siewny, koniczyna perska, groch siewny cukrowy, koniczyna krwistoczerwona, soczewica jadalna, komonica zwyczajna, soja zwyczajna, esparceta siewna, łubin biały, lucerna siewna, łubin wąskolistny, lucerna mieszańcowa, łubin żółty, lucerna chmielowa, peluszka, nostrzyk, lędźwian, wyka kosmata.

Płatność do chmielu

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy chmielu**, **zlokalizowanej w:**

1) **rejonie lubelskim** obejmującym powiaty: biłgorajski, chełmski, hrubieszowski, kielecki, kozienicki, krasnostawski, kraśnicki, lipski, lubaczowski, lubartowski, lubelski, łańcucki, łęczyński, łukowski, opolski z siedzibą władz w Opolu Lubelskim, puławski, radzyński, starachowicki, świdnicki z siedzibą władz w Świdniku, tomaszowski z siedzibą władz w Tomaszowie Lubelskim, włodawski, zamojski i zwoleński;
2) **rejonie wielkopolskim** obejmującym powiaty: bydgoski, gorzowski, gostyński, grodziski z siedzibą władz w Grodzisku Wielkopolskim, kępiński, koszaliński, krotoszyński, nakielski, nowotomyski, poznański, rawicki, słupecki, wolsztyński, żagański, żarski i żniński;
3) **rejonie dolnośląskim** obejmującym powiaty: kłodzki, nyski, oleśnicki, piotrkowski, wrocławski i zawierciański.

Płatności zostaną przyznane do plantacji chmielu:

1) na których uprawiane są rośliny chmielu, zajętych przez konstrukcję nośną i ograniczonych linią jej zewnętrznych odciągów kotwicznych. Jeżeli na tej linii znajdują się sadzonki chmielu, to dodaje się pasy brzeżne o szerokości odpowiadającej średniej szerokości międzyrzędzia wewnątrz działki, pod warunkiem że nie stanowią one części drogi publicznej. Ponadto dodaje się pasy przeznaczone na manewry maszynami rolniczymi, znajdujące się na zakończeniach rzędów roślin, pod warunkiem że szerokość żadnego z nich nie przekracza 8 m i nie stanowią one części drogi publicznej;
2) które zostały obsadzone z gęstością wynoszącą co najmniej 1 300 sadzonek na hektar.

Płatność do buraków cukrowych

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy buraków cukrowych**, pod warunkiem, że rolnik zawarł umowę na uprawę, w której odbiorca zobowiąże się przeznaczyć buraki cukrowe na produkcję cukru.

Płatność do ziemniaków skrobiowych

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych**, pod warunkiem, że rolnik zawarł umowę na uprawę, w której odbiorca zobowiąże się przeznaczyć ziemniaki na produkcję skrobi ziemniaczanej.

Płatność do pomidorów

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy pomidorów**, pod warunkiem, że rolnik zawarł umowę na uprawę.

Płatność do lnu

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy lnu**.

Płatność do konopi włóknistych

Płatność będzie przysługiwała **do powierzchni uprawy konopi włóknistych**, o ile rolnik stosuje odmiany zawierające w uprawie polowej maksymalnie 0,2% tetrahydrokanabinolu (THC) w suchej masie rośliny.

6. Przejściowe wsparcie krajowe

Przejściowym wsparciem krajowym będzie objęty **sektor tytoniu**. Jest to jedyny dotychczas wspierany sektor, w odniesieniu do którego przepisy unijne nie dają możliwości stosowania płatności związanych z produkcją.

Zgodnie z przepisami unijnymi, przejściowe wsparcie krajowe może być stosowane wyłącznie na warunkach, które były stosowane w odniesieniu do roku 2013. Oznacza to, że wsparcie w sektorze tytoniu będzie mogło być stosowane jedynie **w formie niezwiązanej z produkcją**.

7. System płatności dla małych gospodarstw

System płatności dla małych gospodarstw w szczególności pozwoli realizować cel uproszczeniowy, poprzez zwolnienie rolników w nim uczestniczących z kontroli norm i wymogów zasady wzajemnej zgodności, a także z obowiązku stosowania praktyk w zakresie zazielenienia.

Do systemu rolnicy będą mogli przystąpić **tylko w pierwszym roku jego stosowania**, tj. w roku 2015 (na wniosek złożony w terminie **do dnia 9 czerwca 2015 r.**). Rolnicy **otrzymujący nie więcej niż 1250 EUR będą włączani do systemu automatycznie, chyba że nie wyrażą na to zgody.** Wystąpienie z tego systemu będzie możliwe do 9 czerwca 2015 r., a w kolejnych latach do 30 września roku, w którym wystąpienie to ma nastąpić, przy czym będzie to wiązało się z brakiem możliwości ponownego w nim udziału.

Kwota wsparcia przysługująca danemu rolnikowi w ramach systemu dla małych gospodarstw to **suma wszystkich płatności, do których otrzymania rolnik byłby uprawniony, gdyby pozostał w systemie standardowym, przy czym kwota ta nie może przekraczać 1 250 EUR**.

Do systemu dla małych gospodarstw będzie mogło przystąpić każde gospodarstwo (brak jest jakichkolwiek ograniczeń, np. w zakresie powierzchni użytków rolnych), niemniej jednak – z uwagi na kwotowy limit wsparcia (max. 1 250 EUR/gospodarstwo) – zakłada się, że uczestnictwem w tym systemie zainteresowane będą tylko gospodarstwa najmniejsze.

Rolnicy kwalifikujący się do systemu dla małych gospodarstw rolnych będą mogli skorzystać ze specjalnego instrumentu w ramach PROW 2014-2020. Pomoc przyznana zostanie tym rolnikom, którzy trwale przekażą swoje gospodarstwo rolne innemu rolnikowi na powiększenie gospodarstwa. Wysokość tego wsparcia w ramach PROW stanowić będzie

120% rocznego wsparcia, do otrzymania którego beneficjent kwalifikowałby się w ramach systemu dla małych gospodarstw w I filarze Wspólnej Polityki Rolnej. Pomoc wypłacana będzie jednorazowo za okres od dnia przekazania gospodarstwa rolnego do dnia 31 grudnia 2020 r.

Definicje

Dywersyfikacja upraw (art. 44 rozporządzenia nr 1307/2013) – obowiązek utrzymania zróżnicowanej struktury upraw na gruntach ornych w gospodarstwie rolnym w danym roku (nie wyklucza prowadzenia uprawy danego gatunku na tej samej powierzchni przez kilka lat).

Działalność rolnicza (art. 4 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1307/2013) – (1) produkcja, hodowla lub uprawa produktów rolnych (w tym zbiory, dojenie, hodowla zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich); (2) utrzymywanie użytków rolnych w stanie, dzięki któremu nadają się one do wypasu lub uprawy bez konieczności podejmowania działań przygotowawczych wykraczających poza zwykłe metody rolnicze i zwykły sprzęt rolniczy, w oparciu o kryteria określone przez państwo członkowskie.

Gospodarstwo rolne (art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1307/2013) – wszystkie jednostki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika znajdujące się na terenie Polski.

Grunty orne (art. 4 ust. 1 lit. f rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają grunty uprawiane w celu produkcji roślinnej lub obszary dostępne dla produkcji roślinnej, ale ugorowane, w tym obszary odłogowane zgodnie z art. 22, 23 i 24 rozporządzenia (WE) nr 1257/1999, art. 39 rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 oraz art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, bez względu na to, czy grunty te znajdują się pod uprawą szklarniową lub pod stałym bądź ruchomym przykryciem.

Jednolita płatność obszarowa (art. 36 rozporządzenia nr 1307/2013) – roczna płatność do każdego zadeklarowanego hektara powierzchni kwalifikującej się do płatności. Stawka tej płatności obliczana jest corocznie poprzez podzielenie rocznej puli środków finansowych przez liczbę kwalifikujących się hektarów zadeklarowanych przez rolników w danym roku.

Obszary proekologiczne (art. 46 rozporządzenia nr 1307/2013) – obszary przyczyniające się do ochrony i zwiększania różnorodności biologicznej w gospodarstwie, np. grunty ugorowane, elementy krajobrazu, strefy buforowe, obszary zalesione, powierzchnie z międzyplonami lub pokrywą zieloną.

Płatność dodatkowa (art. 41 rozporządzenia nr 1307/2013) – płatność do określonej powierzchni ustalonej przez państwo członkowskie nie większej jednak niż 30 ha.

Płatności związane z produkcją (art. 52 rozporządzenia nr 1307/2013) – płatności przyznawane z tytułu prowadzenia produkcji rolnej w sektorach lub regionach mających szczególne znaczenie ze względów gospodarczych, środowiskowych lub społecznych. Sektory, które mogą być objęte płatnościami związanymi z produkcją, to: zboża, nasiona oleiste, rośliny wysokobiałkowe, rośliny strączkowe, len, konopie, ryż, orzechy, ziemniaki skrobiowe, mleko i przetwory mleczne, nasiona, mięso baranie i mięso kozie, wołowina i cielęcina, oliwa z oliwek, jedwabniki, susz paszowy, chmiel, buraki cukrowe, trzcina cukrowa i cykoria, owoce i warzywa oraz zagajniki o krótkiej rotacji.

Płatność dla młodych rolników (art. 50 rozporządzenia nr 1307/2013) – roczna płatność, której celem jest dodatkowe wsparcie dochodów rolników posiadających status młodego rolnika (osoba w wieku do 40 lat po raz pierwszy rozpoczynająca działalność w gospodarstwie rolnym jako kierująca tym gospodarstwem lub która rozpoczęła już taką działalność w ciągu 5 lat przed pierwszym złożeniem wniosku w ramach jednolitej płatności obszarowej). Płatność przysługuje przez okres nie dłuższy niż 5 lat, liczony od dnia założenia gospodarstwa rolnego.

Płatność zielona - płatność za zazielenienie (art. 43 rozporządzenia nr 1307/2013) – obowiązkowy element systemu płatności bezpośrednich z tytułu realizacji praktyk rolniczych

korzystnych dla klimatu i środowiska. Praktyki te obejmują: **dywersyfikację upraw, utrzymanie trwałych użytków zielonych** (TUZ), **utrzymanie obszarów proekologicznych** (EFA).

Rolnik (art. 4 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1307/2013) – podmiot (osoba fizyczna, osoba prawna, grupa osób fizycznych lub prawnych), którego gospodarstwo rolne jest położone na terenie Polski i który prowadzi działalność rolniczą.

System dla małych gospodarstw (art. 61 rozporządzenia nr 1307/2013) – uproszczona forma wsparcia zastępująca wszystkie płatności, do otrzymania których rolnik byłby uprawniony, gdyby pozostał w systemie standardowym (jednolitą płatność obszarową i płatności z nią powiązane oraz płatności związane z produkcją). Kwota tego wsparcia nie może przekroczyć 1250 EUR na rok.

Trawy lub inne zielne rośliny pastewne (art. 4 ust. 1 lit. i rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają wszystkie rośliny zielne, rosnące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion przeznaczonych do zasiewania pastwisk lub łąk w państwie członkowskim, niezależnie od tego czy są wykorzystywane do wypasania zwierząt.

Trwałe użytki zielone (art. 4 ust. 1 lit. h rozporządzenia nr 1307/2013) – grunty wykorzystywane do uprawy traw lub innych pastewnych roślin zielnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych), które nie były objęte płodozmianem danego gospodarstwa rolnego przez okres pięciu lat lub dłużej.

Uprawy trwałe (art. 4 ust. 1 lit. g rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają uprawy niepodlegające płodozmianowi, inne niż trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe, które zajmują grunty przez okres pięciu lat lub dłużej i dają powtarzające się zbiory, w tym szkółki i zagajniki o krótkiej rotacji.

Użytki rolne (art. 4 ust. 1 lit. e rozporządzenia 1307/2013) – oznaczają każdy obszar zajmowany przez grunty orne, trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe lub uprawy trwałe.

Współczynniki przekształcenia i ważenia (art. 46 i załącznik X do rozporządzenia nr 1307/2013 (zmieniony załącznikiem II do rozporządzenia 639/2014 oraz art. 1 rozporządzenia nr 1001/2014)) – współczynniki służące do przeliczania powierzchni różnych obszarów proekologicznych (liniowych i punktowych) według ich znaczenia dla zachowania bioróżnorodności.

Załącznik 1.

Szacowane stawki płatności w ramach systemu wsparcia bezpośredniego

	Rodzaj płatności	***Jedn.***	**Wysokość stawki [EUR]**
	Jednolita płatność obszarowa	*EUR/ha*	**110**
	Płatność za zazielenienie	*EUR/ha*	**74**
Wsparcie związane z produkcją	Bydło	*EUR/szt.*	**70**
	Krowy	*EUR/szt.*	**70**
	Owce	*EUR/szt.*	**25**
	Kozy	*EUR/szt.*	**15**
	Rośliny wysokobiałkowe	*EUR/ha*	**326**
	Chmiel	*EUR/ha*	**480**
	Ziemniaki skrobiowe	*EUR/ha*	**400**
	Buraki cukrowe	*EUR/ha*	**400**
	Pomidory	*EUR/ha*	**400**
	Owoce miękkie	*EUR/ha*	**250**
	Len	*EUR/ha*	**200**
	Konopie włókniste	*EUR/ha*	**200**
	Płatność dla młodych rolników	*EUR/ha*	**62**
	Płatność dodatkowa	*EUR/ha*	**41**
	Płatność dla małych gospodarstw	*EUR/gosp.*	**do 1 250**

Załącznik 2.

Powiązania pomiędzy systemem płatności bezpośrednich a Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

NOWY SYSTEM PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH	DZIAŁANIA PROW 2014-2020	WYJAŚNIENIA
Utrzymanie gruntów w dobrej kulturze		
Płatność podstawowa/JPO	**Płatności do obszarów ONW**	Płatność podstawowa jest głównym instrumentem służącym utrzymaniu gruntów w dobrej kulturze rolnej. Na terenach o niskiej wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej będzie ona uzupełniona o dodatkową płatność ONW w ramach PROW 2014-2020.
Rozwój i restrukturyzacja małych i średnich gospodarstw		
Płatność dodatkowa ze środków przesuniętych z II filaru	**Restrukturyzacja małych gospodarstw**	Aktywne małe i średnie gospodarstwa oprócz dodatkowego wsparcia w ramach płatności bezpośrednich, które ma na celu ułatwienie ich rozwoju, mają także możliwość pozyskania środków na rozwój z PROW 2014-2020.
	Modernizacja gospodarstw rolnych	
	Tworzenie grup i organizacji producentów	
Ochrona środowiska i klimatu		
Płatność zielona	**Działania rolnośrodowiskowo-klimatyczne**	Cele środowiskowe i klimatyczne są realizowane poprzez płatność zieloną. Dodatkowe wymagania ponad dobrą kulturę rolną i zazielenienie ukierunkowane na wybrane obszary (NATURA 2000, OSN, obszary erozyjne) będą realizowane w ramach działań PROW 2014-2020.
	Rolnictwo ekologiczne	
	Zalesianie i tworzenie terenu zalesionego	
Zmiany pokoleniowe w rolnictwie		
Płatność dla młodych rolników	**Premie dla młodych rolników**	Wykorzystaniu potencjału gospodarstw młodych rolników będą służyć dedykowane im działania w I i II filarze. Dodatkowo będą wspierani działaniami PROW w zakresie inwestycji i współpracy.
	Modernizacja gospodarstw rolnych	
	Restrukturyzacja małych gospodarstw	
	Tworzenie grup i organizacji producentów	
Zmiany strukturalne i mobilność zawodowa		
System dla małych gospodarstw	**Restrukturyzacja małych gospodarstw**	Preferencje dla małych gospodarstw obejmują możliwość uczestniczenia w odrębnym uproszczonym systemie płatności bezpośrednich. Małe, aktywne i rozwojowe, gospodarstwa mogą korzystać z pomocy na
	Premia na rozpoczęcie działalności	

	pozarolniczej	restrukturyzację, przygotowanie do sprzedaży (w tym bezpośredniej) oraz przetwórstwa produktów rolnych. Część małych gospodarstw uzyska pomoc w przypadku decyzji o rezygnacji z prowadzenia działalności rolniczej, inne– premię na rozpoczęcie działalności pozarolniczej.
	Tworzenie grup i organizacji producentów	
	Płatność dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	
Wsparcie konkretnych sektorów produkcji		
Płatności związane z produkcją	**Modernizacja gospodarstw rolnych**	Płatności związane z produkcją przyczynią się do restrukturyzacji wspieranych sektorów, a także zachowania różnorodności rolnictwa we wszystkich regionach. Uzupełniającymi do tej płatności są działania PROW 2014-2020 mające na celu poprawę konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych, w tym wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych oraz przetwórstwa i marketingu produktów rolnych.
	Restrukturyzacja małych gospodarstw	
	Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	
	Tworzenie grup i organizacji producentów	

Załącznik 3.

Matryca współczynników przekształcenia i ważenia dla obszarów proekologicznych EFA

ELEMENT	WSPÓŁCZYNNIK PRZEKSZTAŁCENIA (KONWERSJI) *(m/ drzewo do m²)*	WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA	OBSZAR EFA *(po zastosowaniu obu współczynników)*
Grunt ugorowany *(1 m²)*	**-**	**1**	**1 m²**
Żywopłoty/ strefy zadrzewione *(1m)*	**5**	**2**	**10 m²**
Drzewa wolnostojące *(drzewo)*	**20**	**1,5**	**30 m²**
Zadrzewienia liniowe *(1m)*	**5**	**2**	**10 m²**
Zadrzewienia grupowe/ zagajniki śródpolne *(1 m²)*	**-**	**1,5**	**1,5 m²**
Miedze śródpolne *(1m)*	**6**	**1,5**	**9 m²**
Oczka wodne *(1 m²)*	**-**	**1,5**	**1,5 m²**
Rowy *(1 m)*	**3**	**2**	**6 m²**
Strefy buforowe *(1m)*	**6**	**1,5**	**9 m²**
Pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu *(1m)*: **- bez produkcji** **- z produkcją**	 **6** **6**	 **1,5** **0,3**	 **9 m²** **1,8 m²**
Zagajniki o krótkiej rotacji *(1 m²)*	**-**	**0,3**	**0,3 m²**
Obszary zalesione w ramach PROW *(1m²)*	**-**	**1**	**1 m²**
Międzyplony i pokrywa zielona *(1 m²)*	**-**	**0,3**	**0,3 m²**
Uprawy wiążące azot *(1m²)*	**-**	**0,7**	**0,7 m²**